



TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 19266
Tarih : 30.07.2026

10/4455

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de beyaz et sektörünün üretim ve piyasa yapısının, fiyat oluşum mekanizmalarının, sözleşmeli yetiştiricilik modelinin, rekabet ihlallerinin tüketicilere etkisinin ve sektöre ilişkin ceza soruşturmalarında uygulanan koruma tedbirlerinin hukuki, ekonomik ve toplumsal sonuçlarının araştırılması amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve TBMM İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Beyaz et, Türkiye’de geniş toplum kesimlerinin erişebildiği temel hayvansal protein kaynakları arasında yer almaktadır. Bu nedenle sektördeki üretim miktarı, maliyetler, piyasa yoğunlaşması ve fiyat oluşumu doğrudan halkın sağlıklı ve yeterli gıdaya erişimini etkilemektedir. Türkiye’de tavuk eti üretimi 2025 yılında bir önceki yıla göre yüzde 11,3 artarak yaklaşık 2,8 milyon tona ulaşmıştır. Buna karşılık 2026 yılının ilk beş ayında üretim, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 2,2 azalmıştır. Üretimdeki bu değişimlerin arz güvenliği ve tüketici fiyatları üzerindeki etkilerinin incelenmesi gerekmektedir.

Sektör, çok sayıda yetiştirici ve işletmeyi kapsayan geniş bir üretim ağına sahiptir. Tarım ve Orman Bakanlığı verilerine göre 2023 yılında ticari etlik kanatlı alanında 7 bin 682 işletme ve 12 bin 775 kümes faaliyet göstermiştir. Etlik piliç yetiştiricilerinin neredeyse tamamı, entegre şirketlerle kurulan sözleşmeli üretim modeli içinde faaliyet yürütmektedir. Bu modelde civciv, yem, veterinerlik hizmetleri, üretim standartları ve kesim zamanı büyük ölçüde alıcı şirketler tarafından belirlenirken yetiştirici barınak, enerji, iş gücü ve yatırım maliyetlerini üstlenmektedir. Bu yapı, tarafların pazarlık gücü ve üretim risklerinin paylaşımı bakımından ayrıntılı biçimde değerlendirilmelidir.

Sözleşmeli üretime ilişkin usul ve esaslar 2023 yılında yeniden düzenlenmiş ve etlik kanatlı hayvan üretimi için tip sözleşme yayımlanmıştır. Ancak sözleşmelerin kaç yetiştiriciyi kapsadığı, fiyat ve performans ölçütlerinin nasıl belirlendiği, üreticilerin gelir ve borçluluk durumu, kesinti uygulamaları ve ortaya çıkan uyuşmazlıkların sayısı hakkında bütünlüklü ve kamuoyuna açık veriler bulunmamaktadır. Mevzuatta yer alan güvencelerin uygulamada üreticiyi ne ölçüde koruduğunun araştırılması önem taşımaktadır.

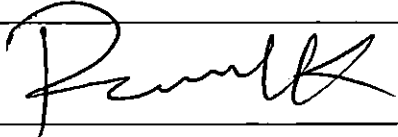
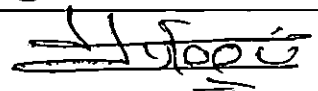
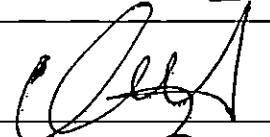
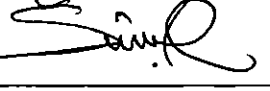
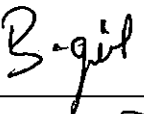
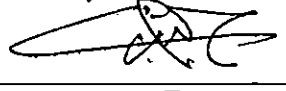
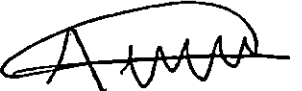
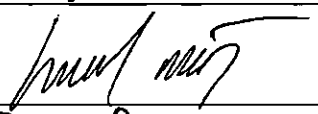
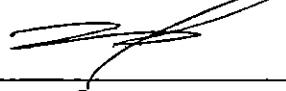
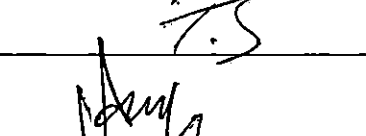
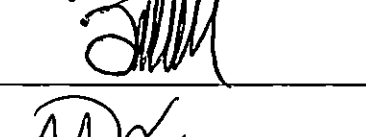
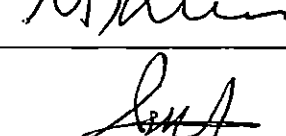
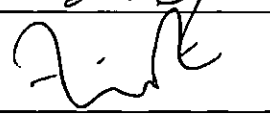
Beyaz et sektörünün piyasa yapısı Rekabet Kurumunun yürüttüğü soruşturmalarla da gündeme gelmiştir. On dört şirketi kapsayan son soruşturma sonucunda beş şirket uzlaşma yoluyla rekabete hassas bilgi değişiminin tarafı olduğunu kabul etmiş, sekiz şirket hakkında ihlal kararı verilmiş, bir şirket yönünden ihlal bulgusuna ulaşamamıştır. Şirketlere toplam 3 milyar 704 milyon 16 bin 870 TL idari para cezası uygulanmıştır. Rekabet Kurulu ayrıca güncellenen satış fiyatlarının alıcılara duyurulduğu anda uygulanmasına ve ileri tarihli fiyat listesi uygulamasının sonlandırılmasına karar vermiştir.

Rekabet ihlallerinin etkili biçimde soruşturulması ve tüketiciyi zarara uğratan uygulamaların yaptırıma bağlanması kamusal bir zorunluluktur. Bununla birlikte uygulanan idari para cezalarının fiyatlara nasıl yansıdığı, rekabetin kalıcı biçimde güçlenip güçlenmediği ve tüketicilerin uğradığı ekonomik zararın giderilip giderilmediği bilinmemektedir. Sektördeki ilk dört ve ilk sekiz şirketin toplam pazar payı, üretim ve kesim kapasitesinin şirketler arasındaki dağılımı ve güncel piyasa yoğunlaşma oranları da kamuoyuna açık biçimde yayımlanmamaktadır.

Sektöre ilişkin ceza soruşturmalarında arama, el koyma, gözaltı, adli kontrol ve şirket yönetimine kayyım atanması gibi ağır koruma tedbirlerine de başvurulmuştur. Rekabet hukukuna aykırılık ile ceza sorumluluğu farklı hukuki koşullara tabidir. Ceza soruşturmalarında başvuru her tedbirin somut delillere dayanması, soruşturma bakımından gerekli olması ve ölçülülük ilkesine uygun biçimde uygulanması gerekir. Bu tedbirlerin çalışanlar, sözleşmeli

yetiştiriciler, küçük tedarikçiler, üretim süreçleri ve gıda arzı üzerindeki sonuçları da gözetilmelidir. şirket yönetimine kayyım atanmasının kaç dosyada uygulandığı, tedbirlerin ne kadar sürdüğü, kaç kararın sonradan kaldırıldığı ve dosyaların kaçının takipsizlik, beraat veya mahkumiyetle sonuçlandığı konusunda düzenli ve bütünlüklü istatistikler kamuoyuyla paylaşılmamaktadır. Binlerce alışanı, üreticiyi ve tedarikçiyi etkileyebilecek ağır koruma tedbirlerinin gerekçeleri ve sonuçları parlamenter denetime açık olmalıdır.

Bu nedenlerle beyaz et sektöründeki üretim ve piyasa yapısının, fiyat oluşum mekanizmalarının, piyasa yoğunlaşmasının, sözleşmeli yetiştiricilerin ekonomik ve hukuki koşullarının, rekabet ihlallerinin tüketicilere etkisinin, kamu desteklerinin üretim zincirindeki dağılımının ve ceza soruşurmalarında uygulanan koruma tedbirlerinin hukuki, ekonomik ve toplumsal sonuçlarının bütün yönleriyle araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde bir araştırma komisyonu kurulması gerekli görülmektedir.

1	PERİHAN KOCA DOĞAN	MERSİN	
3	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUĞÜL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLI	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	